

Forskellige deltagelsesformers betydning for deltagelsen i det 'lille' og det 'store' demokrati.

Oplæg ved konferencen 'Folkeoplysningens demokratiske værdi'
Onsdag den 13. maj 2015 På Syddansk Universitet

Karsten Østerlund (e-mail: kosterlund@health.sdu.dk)

Postdoc, Ph.d.

Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund (CISC)

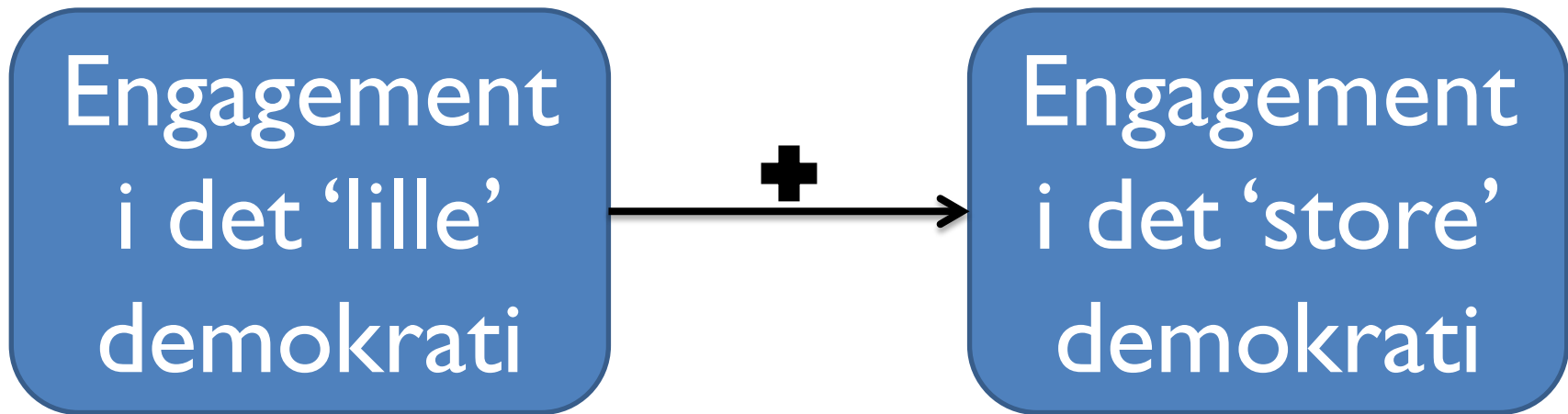
Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet

Det 'store' og det 'lille' demokrati

- **Det 'store' demokrati (folkestyre)**
- Samfundsengagement, politik og demokratiske normer, fx:
 - Samfundsengagement / aktivisme
 - Politisk interesse og deltagelse (fx valg og vælgermøder)
 - Normer med betydning for demokratiet (fx social tillid)
- **Det 'lille' demokrati (folkeligt styre)**
- Kollektive opgaver varetages i selvstyrende organisationer, fx:
 - Formel / uformel demokratisk deltagelse
 - Socialt liv og frivilligt arbejde / aktivt medborgerskab
 - At øve indflydelse og tage medansvar for organisationen

”Hypotesen”

- Forskningen har hidtil haft svært ved at påvise sammenhængen
- Det rejser i hvert fald to spørgsmål:
 1. Er det rimelige antagelser, der ligger bag hypotesen?
 2. Er deltagelse i det 'lille' demokrati et middel eller et mål?

Undersøgelsen

- Spørgeskemaundersøgelse blandt deltagere, medlemmer, frivillige og lønnede i organisationer tilknyttet DFS
- Deltagere udvalgt i 18 organisationer
- Tilnærmet repræsentativ udvælgelse ud fra kriterier om aktivitet, størrelse og geografi
- 11.688 svar (33 pct.)
- NB: Kursister i aftenskoler indgår i undersøgelsen, mens elever i skoleforeninger ikke indgår

Organisationer og organisationstyper

Organisation	Organisationstype	Antal respondenter	Andel af alle svar (pct.)	Svarprocent (pct.)	
AOF	Oplysningsforbund	2.031	17	29	78 pct. (9.132 svar)
FOF		2.815	24	31	
DOF		964	8	33	
LOF		1.437	12	26	
Fora		1.885	16	32	
Foreningen af Folkehøjskoler	Skoleforeninger	244	2	22	5 pct. (565 svar)
Frie Fagskoler		137	1	27	
Produktionsskoleforeningen		141	1	43	
Daghøjskoleforeningen		41	<1	53	
Dansk Kvindesamfund	Foreninger for politik og identitet	116	1	40	16 pct. (1.846 svar)
FN-forbundet		112	1	43	
Folk & Sikkerhed		114	1	36	
Grundtvigsk Forum		110	1	48	
Grænseforeningen		184	2	52	
Coop		1.210	10	40	
DAOS	Foreninger for kulturaktiviteter	37	<1	53	1 pct. (147 svar)
DATS		93	1	42	
SLRTV		17	<1	53	

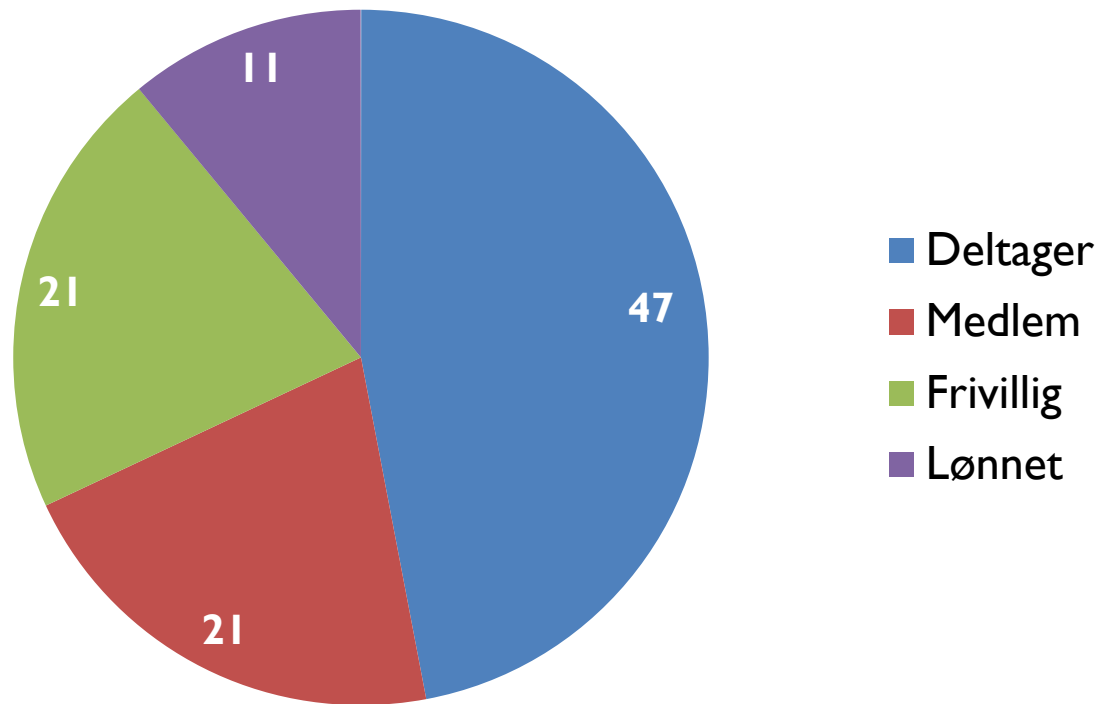
De organisationstilknyttede

- **72 pct. er kvinder**
- Ca. 50 pct. i foreninger for aktivitet og for politik og identitet
- **56 pct. er 60+'ere**
- **56 pct. har en (mellem)lang videregående uddannelse**
- **37 pct. er folkepensionister / 7 pct. er efterlønnere**
- Skoleforeninger skiller sig ud med flere yngre, flere med udelukkende gymnasieuddannelse og flere under uddannelse eller i arbejde

ENGAGEMENT I DET 'LILLE' DEMOKRATI

Deltagelsesform

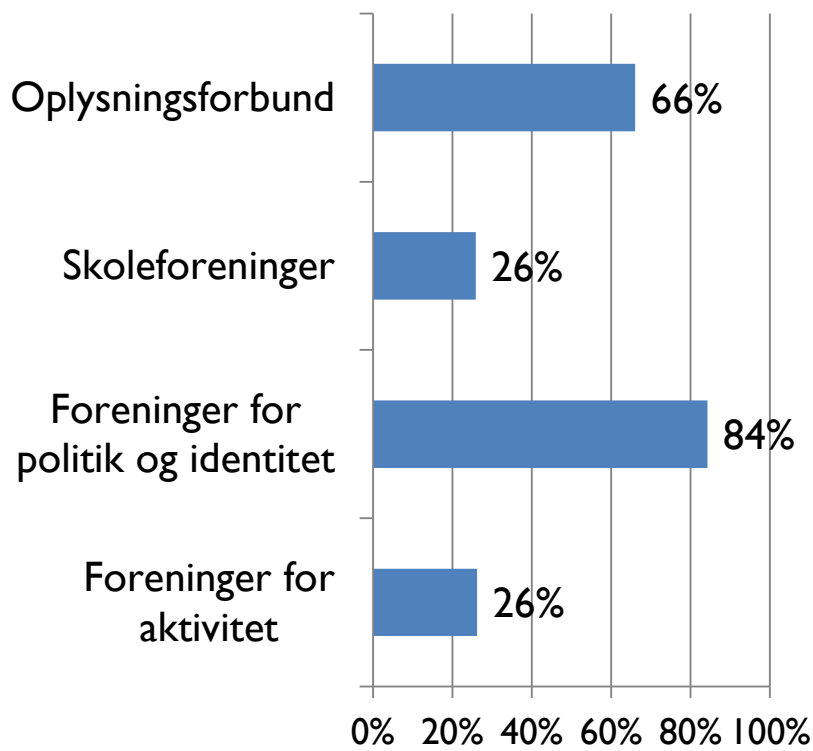

Deltagelsesform

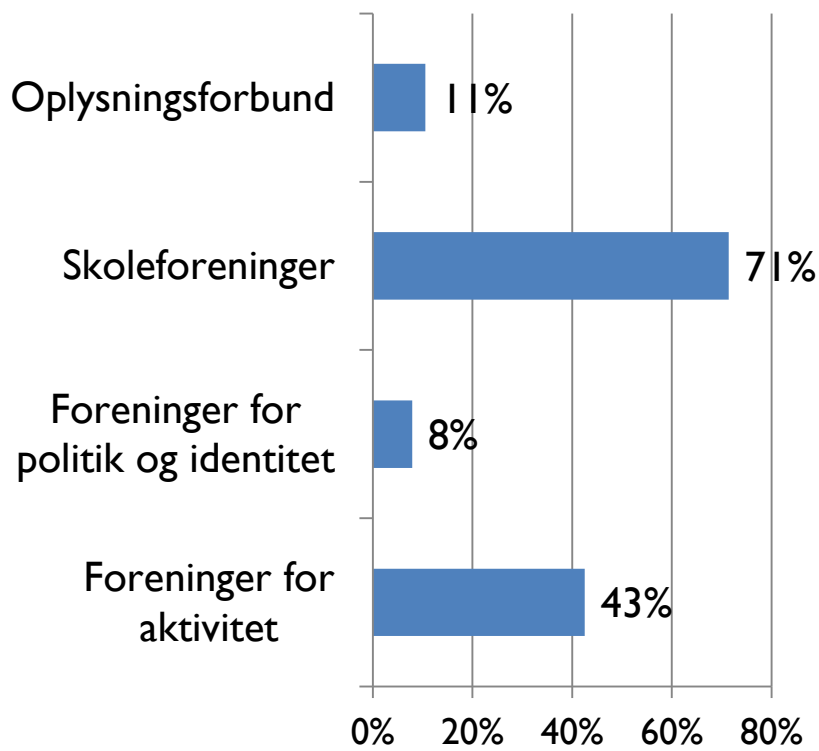
	Oplysnings- forbund	Skole- foreninger	Foreninger for politik og identitet	Foreninger for aktivitet
Deltager	60	13	1	2
Medlem	22	18	19	22
Frivillig	8	17	74	63
Lønnet	10	52	6	13
Total	100	100	100	100
N	7.707	475	1.767	134

Tidsforbrug på opgaver/aktiviteter

2 timer eller mindre (/uge)

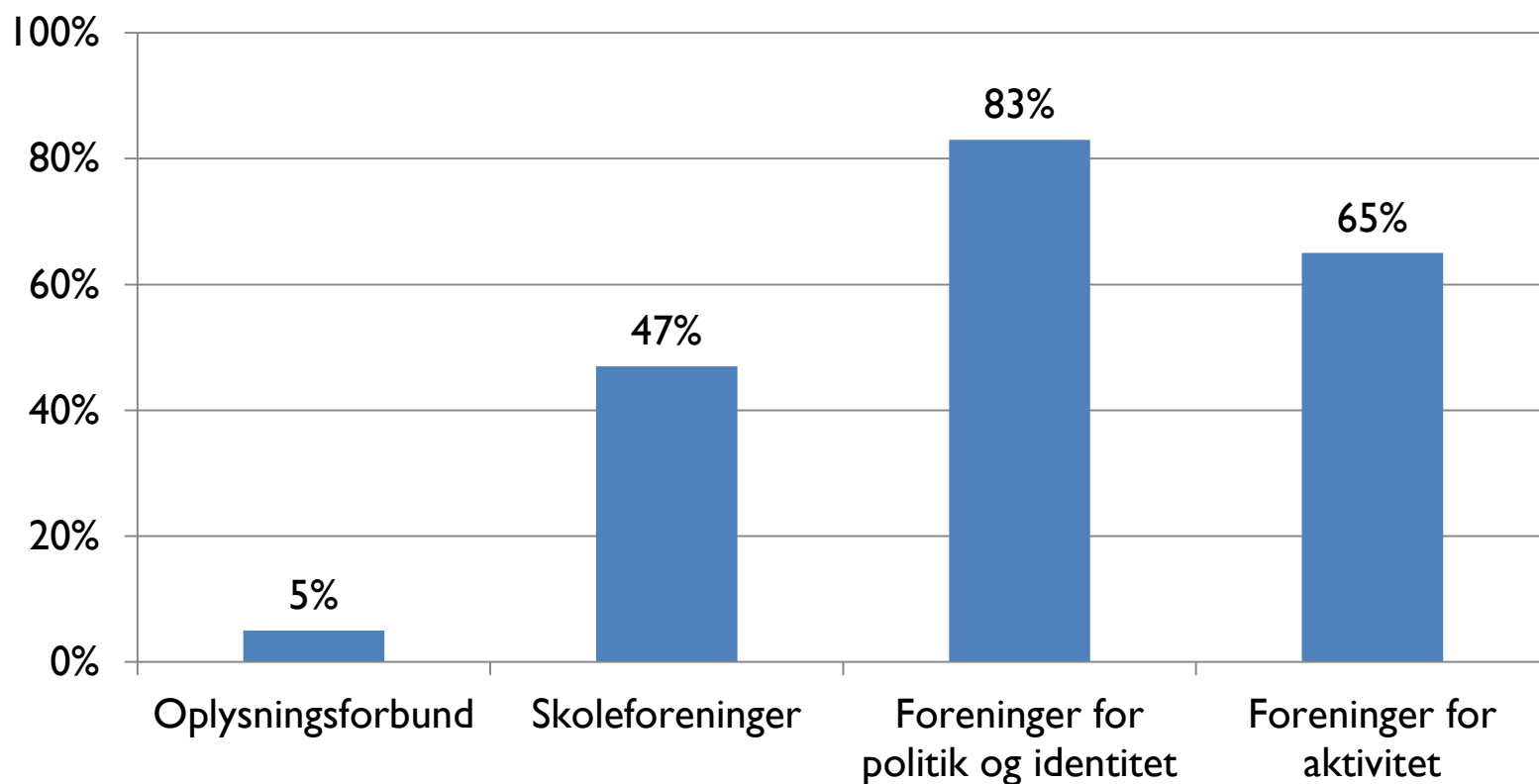

5 timer eller mere (/uge)

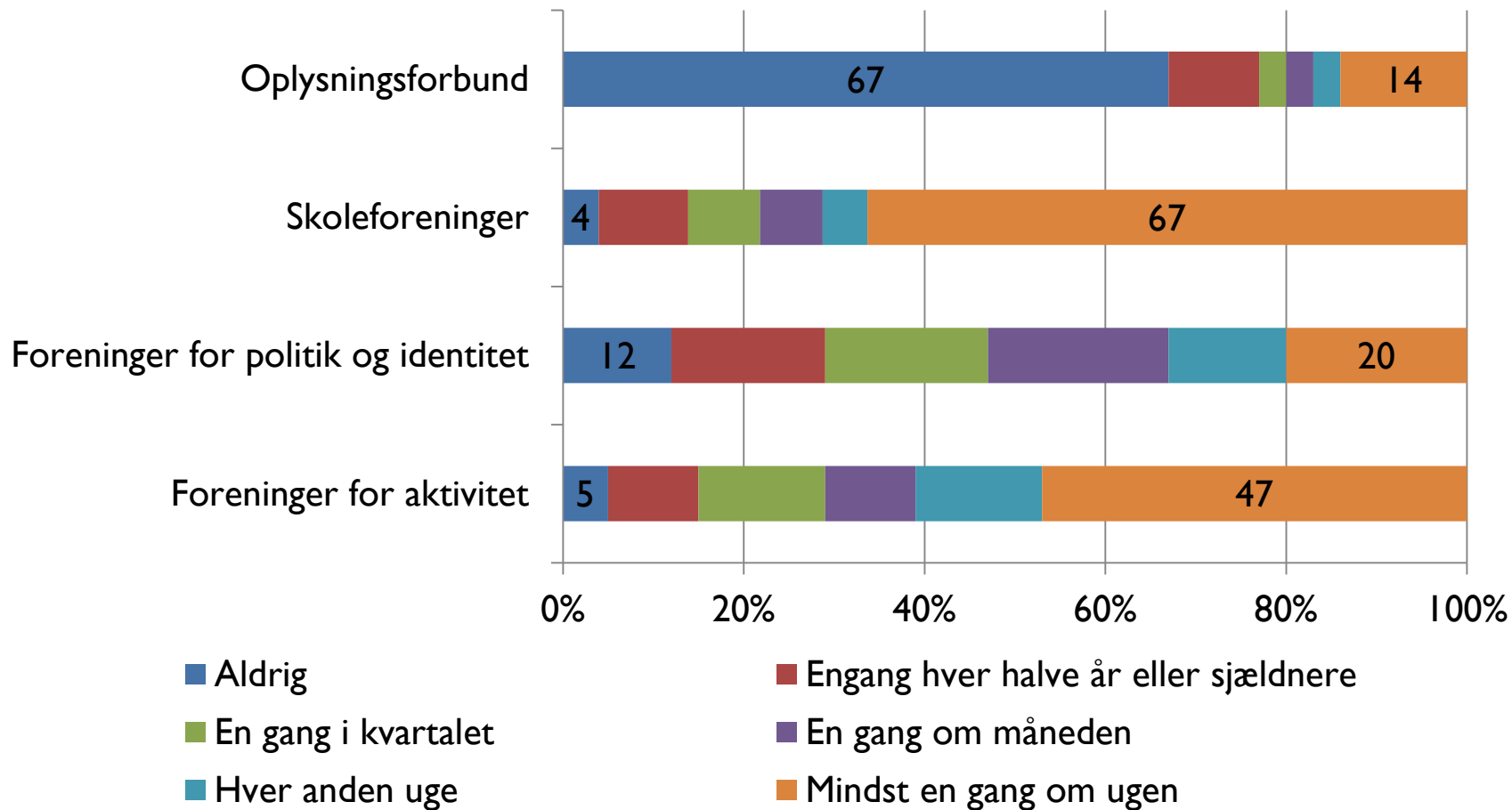

Generalforsamlingen

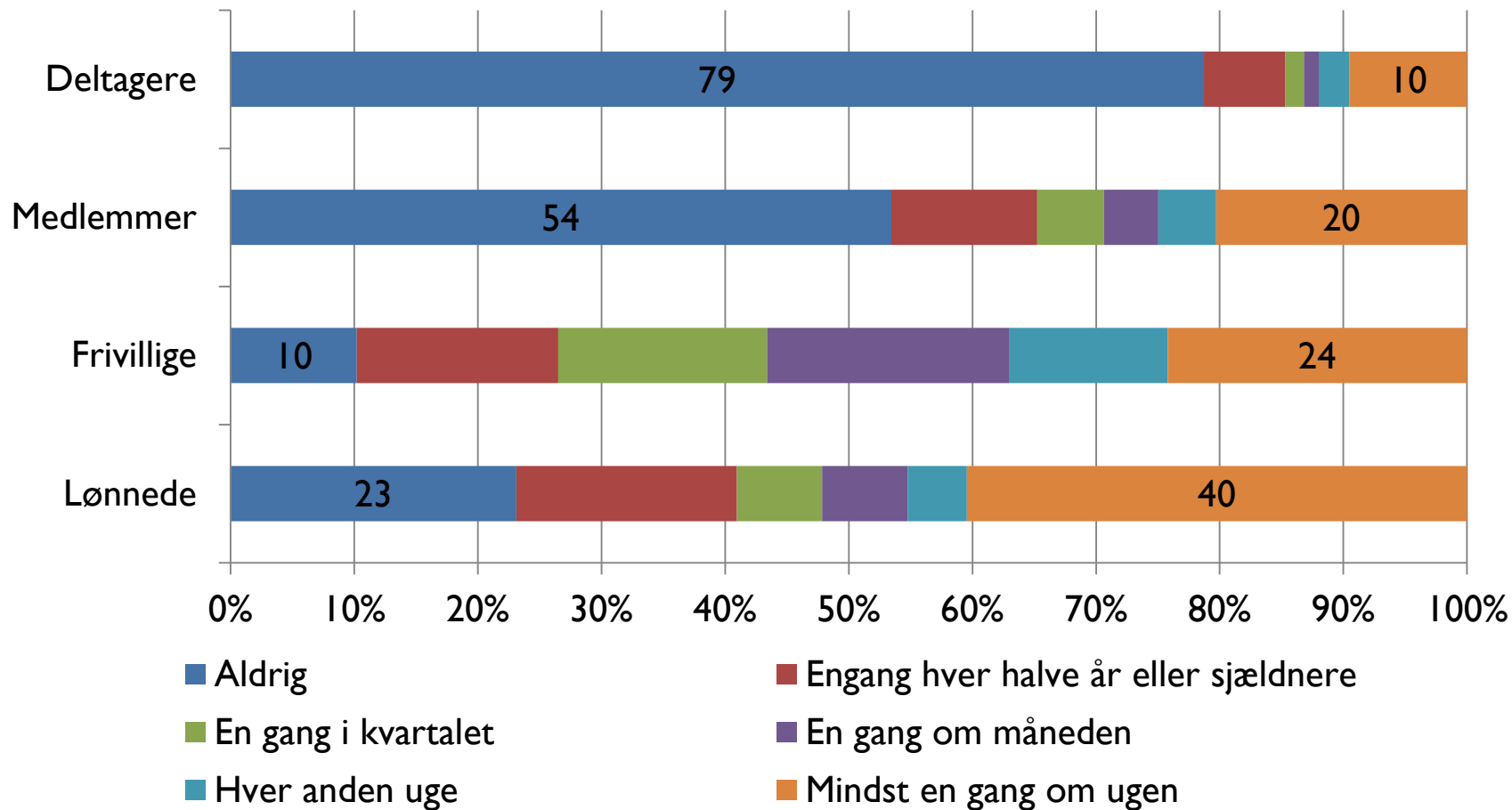
- Andel der 'sædvanligvis' deltager i generalforsamlingen

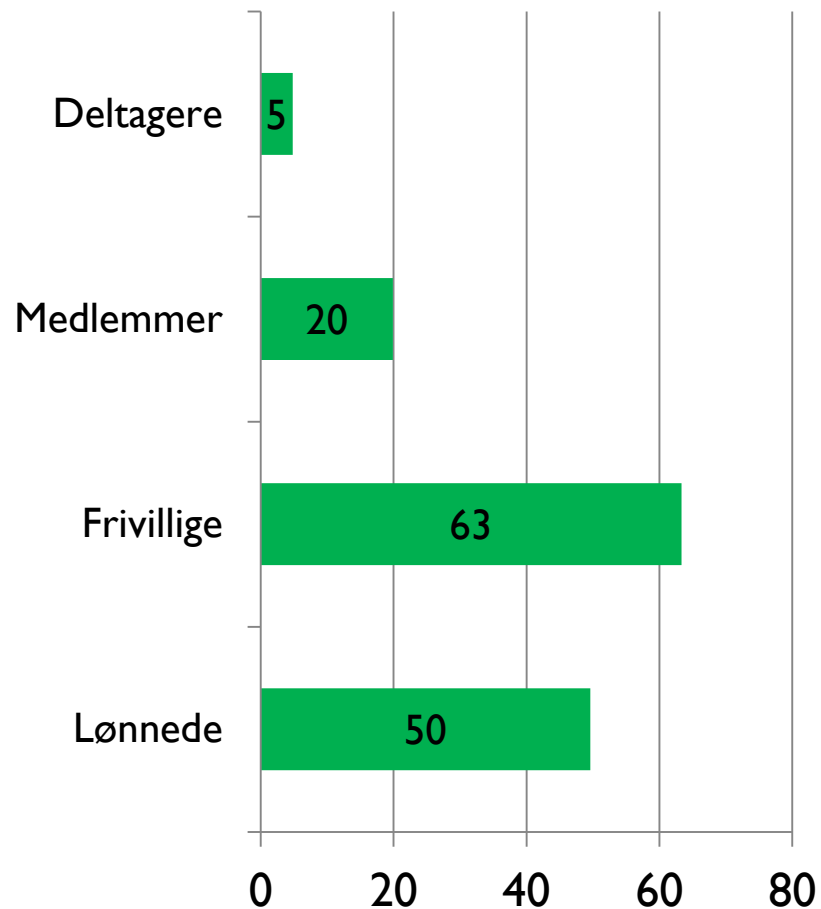
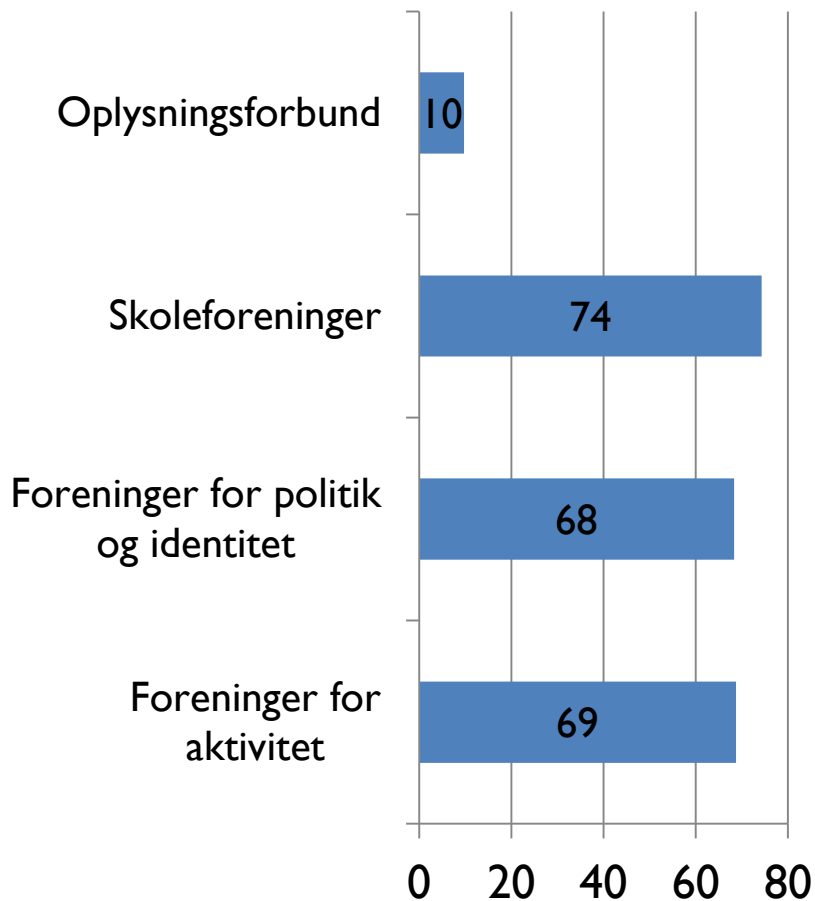
Snak og samvær med andre

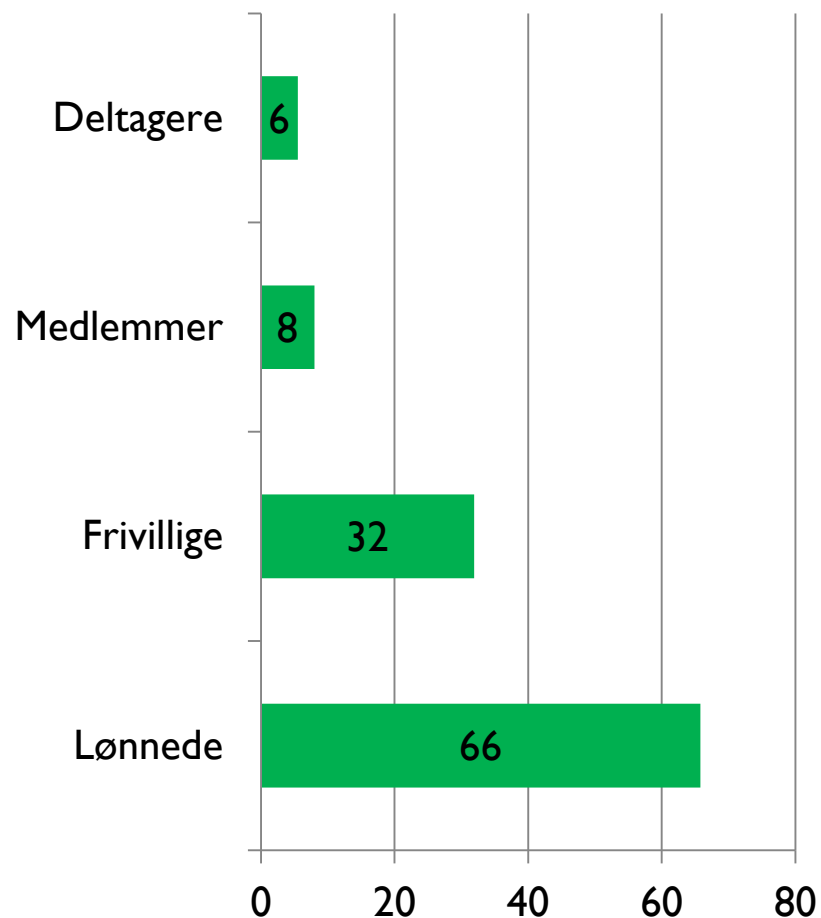
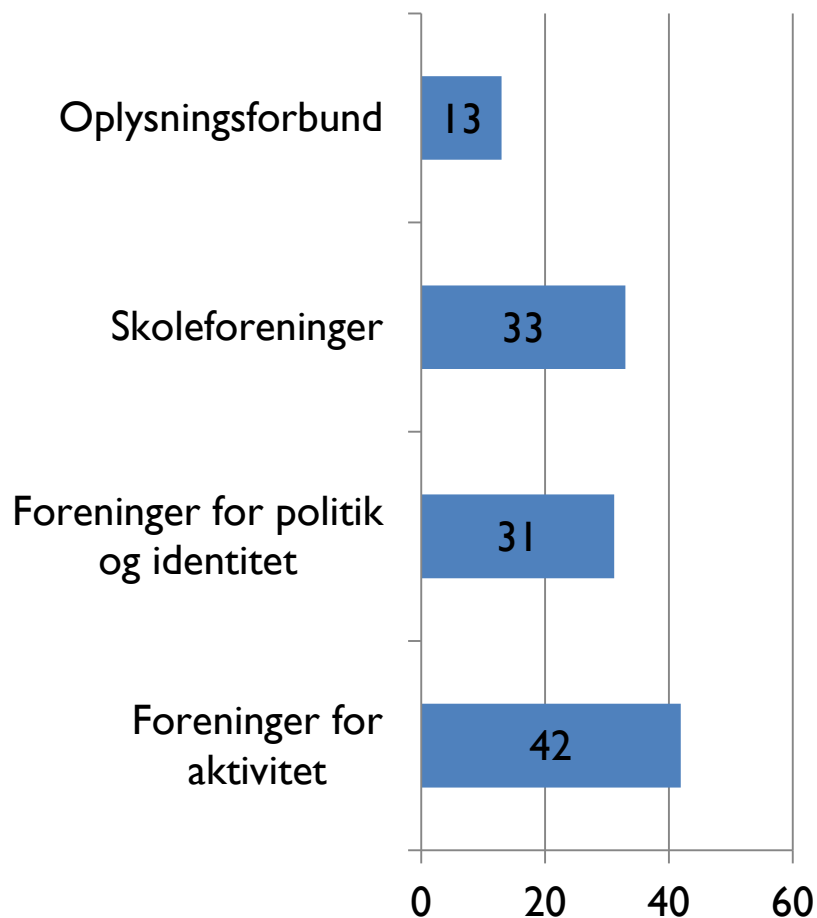
Snak og samvær med andre

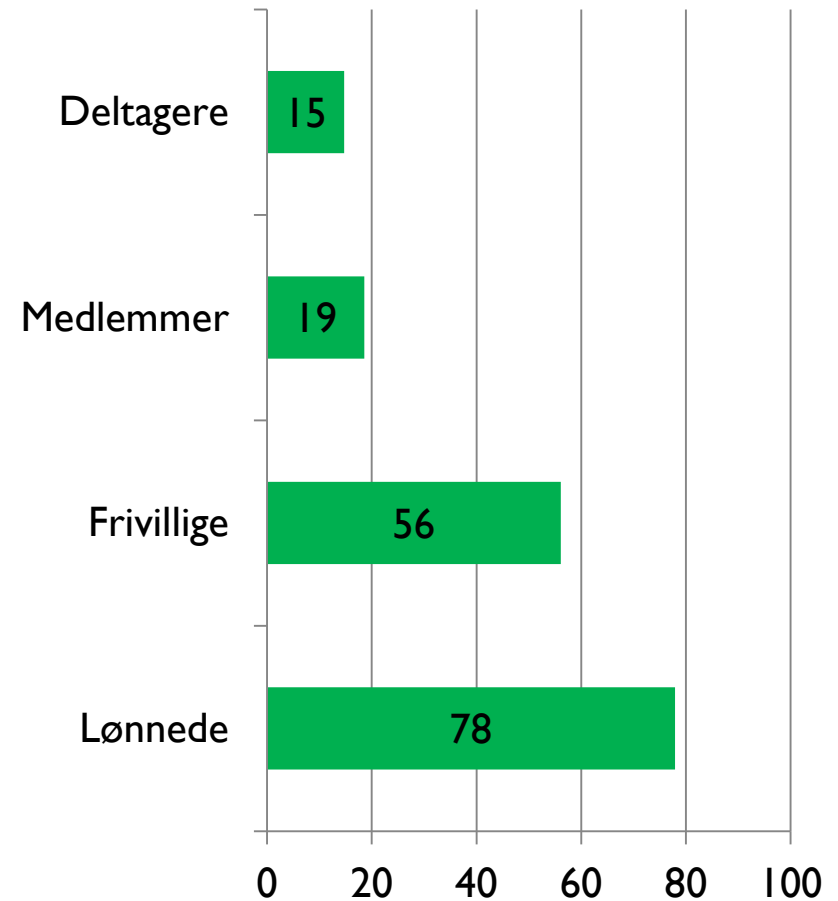
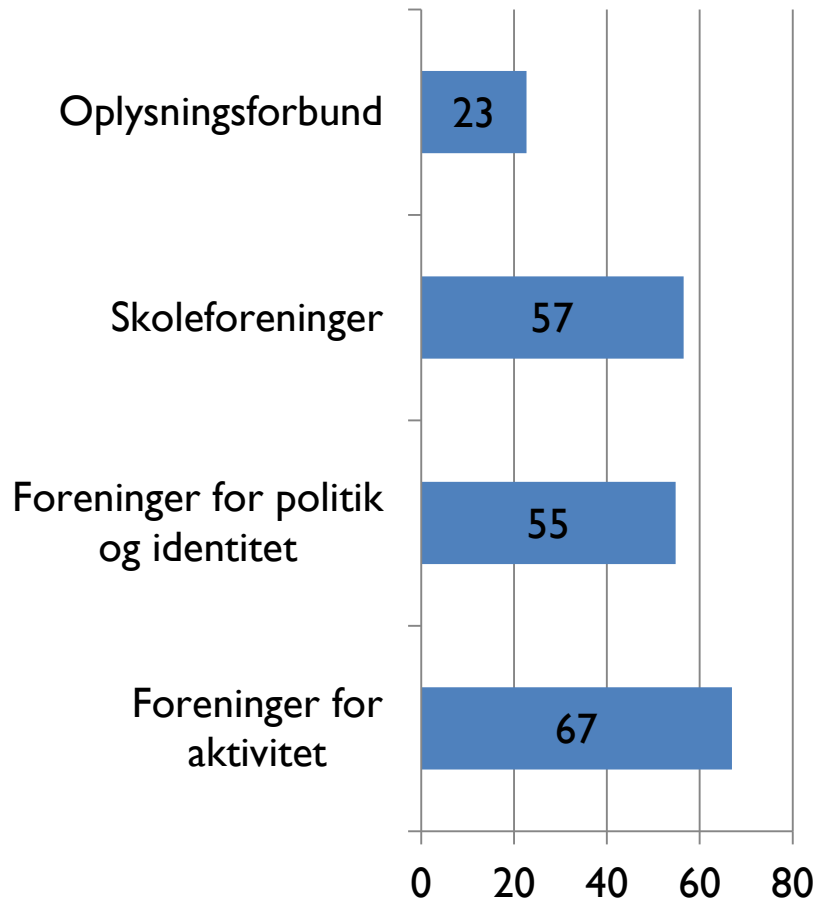
Kender organisationens holdninger og værdier (i høj grad)

Har indflydelse på indholdet i og afviklingen af aktivitet/kursus (i høj grad)

Tager et medansvar for hold/aktivitet (i høj grad)

Selvurderet udbytte af deltagelse i organisationen (i høj eller nogen grad)

	Oplysningsforbund	Skoleforeninger	Foreninger for politik og identitet	Foreninger for aktivitet
Lært noget jeg kan bruge i mit job	26	82	51	68
Lært noget jeg kan bruge i min fritid	83	79	58	84
Blevet en del af et fællesskab	46	85	77	92
Fået nye venner	36	77	63	85
Udviklet mig personligt	60	88	67	84
Fået større viden om samfundet	23	71	68	49
Blevet mere engageret i samfundet	16	64	64	50

Hovedpointer: Det 'lille' demokrati

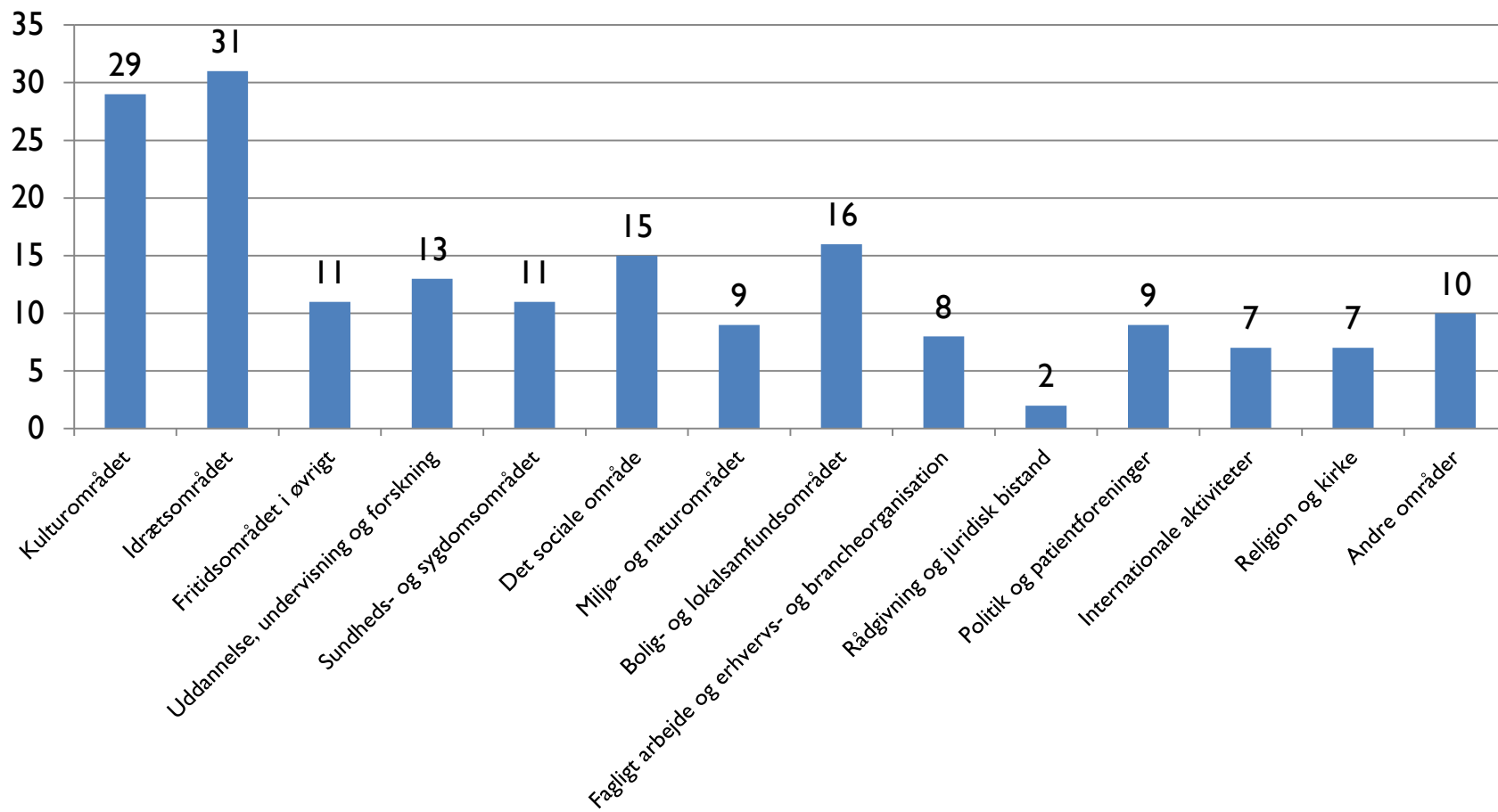
- Store forskelle på engagement afhængig af organisationstype (lavest deltagelse i oplysningsforbund på tværs af de fleste mål)
- Store forskelle på engagement afhængig af deltagelsesform (frivillige og lønnede er de mest engagerede)
- År som tilknyttet og tidsforbrug i organisationen har også en væsentlig positiv betydning for engagementet
- Overvejende mindre forskelle som følge af socioøkonomiske forhold (køn, alder, uddannelse, beskæftigelse, etnicitet, bopæl og helbred)

ENGAGEMENT I DET 'STORE' DEMOKRATI

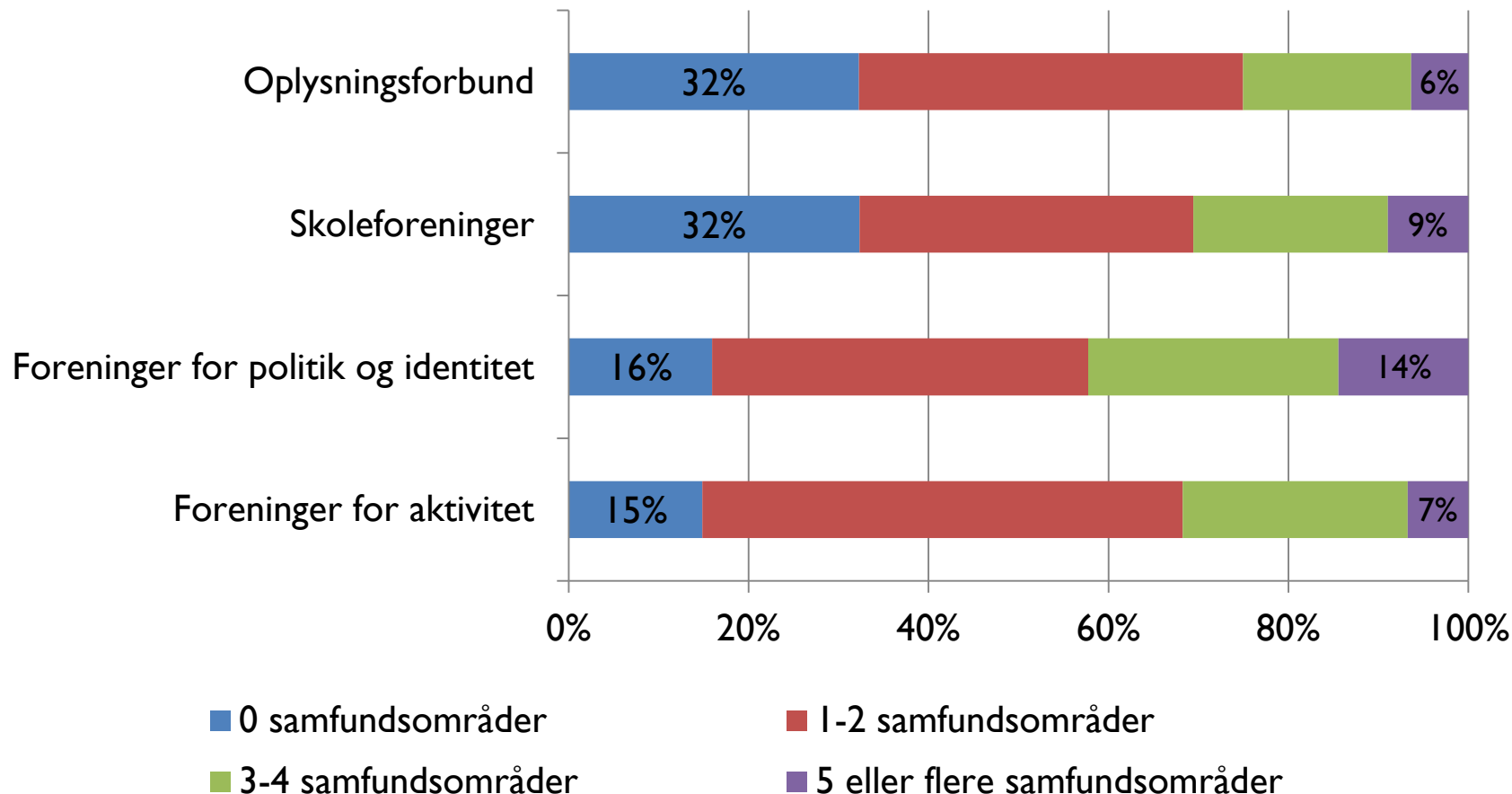
Aktivitet på andre samfundsområder

(med 'AKTIV' menes fx deltagelse i aktiviteter, møder og netværk, medlemskab af en forening, bestyrelsesarbejde og frivilligt arbejde)

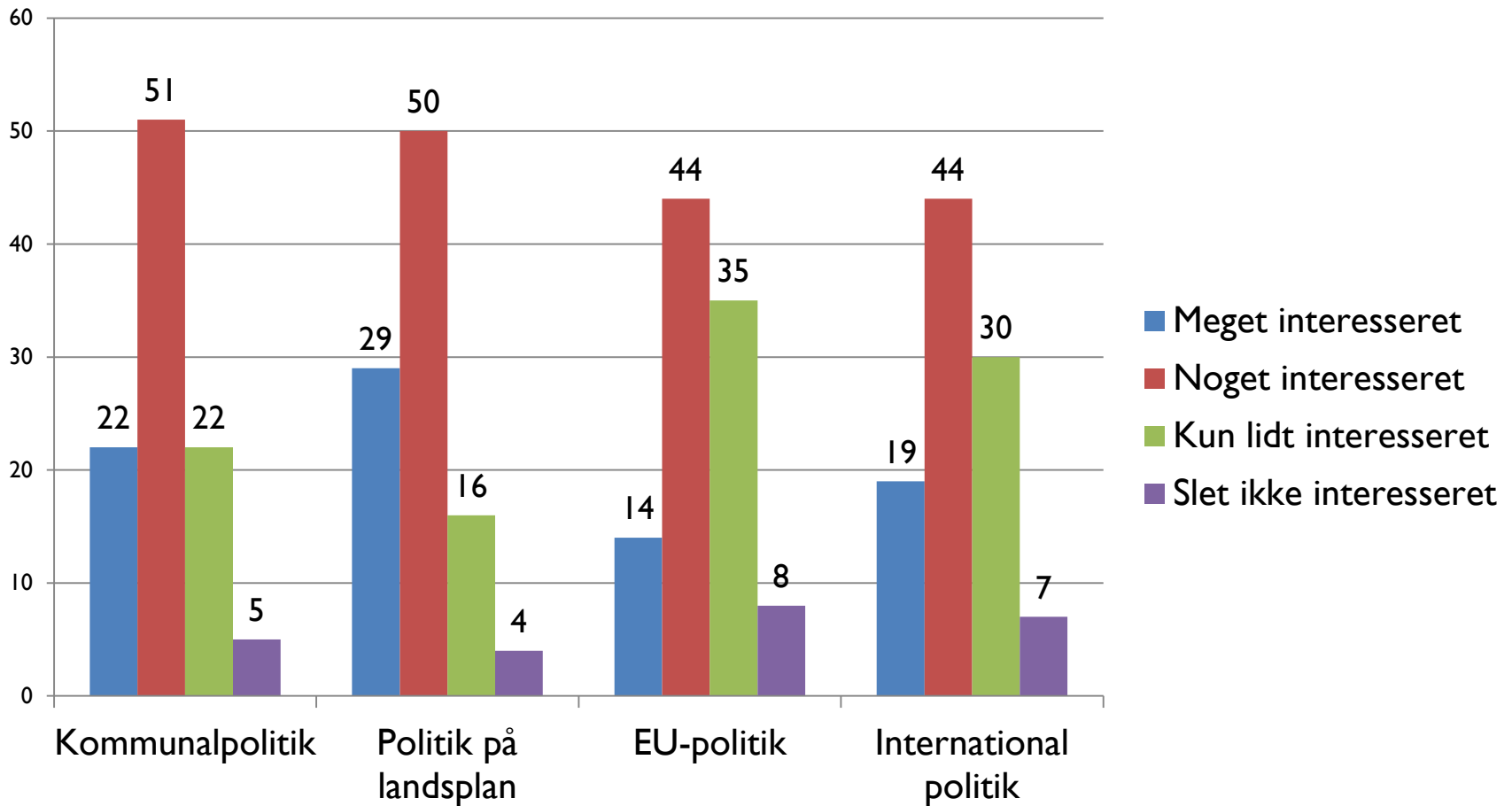

Aktivitet på andre samfundsområder

(med 'AKTIV' menes fx deltagelse i aktiviteter, møder og netværk, medlemskab af en forening, bestyrelsesarbejde og frivilligt arbejde)

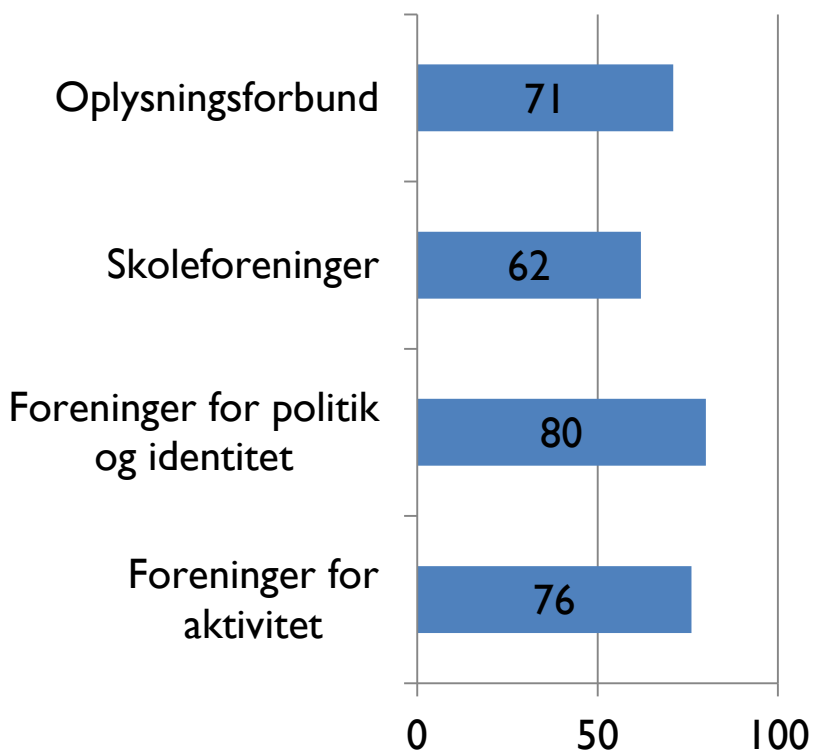

Politisk interesse

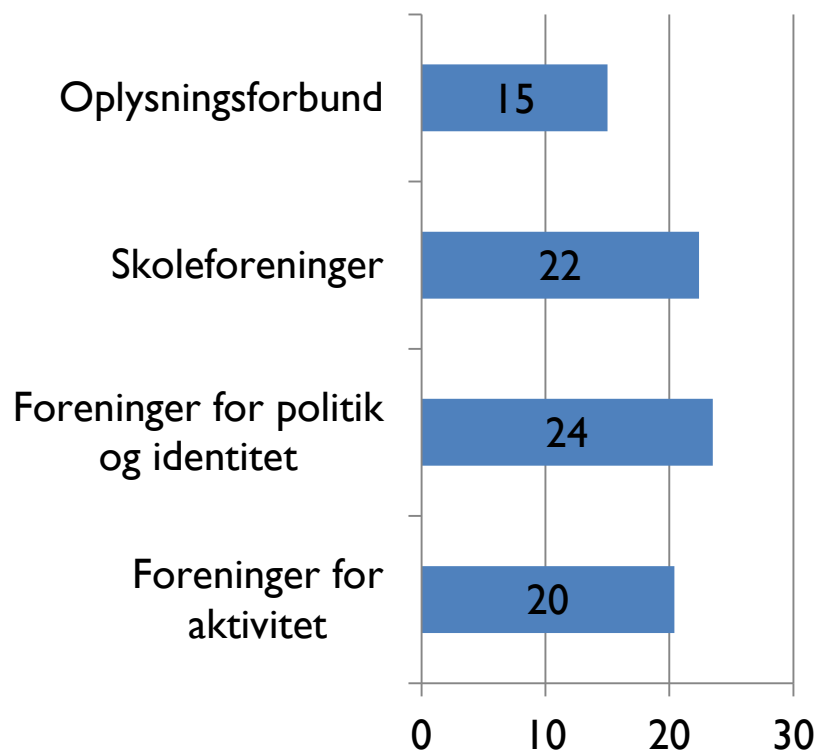

Følger med i og diskuterer politik

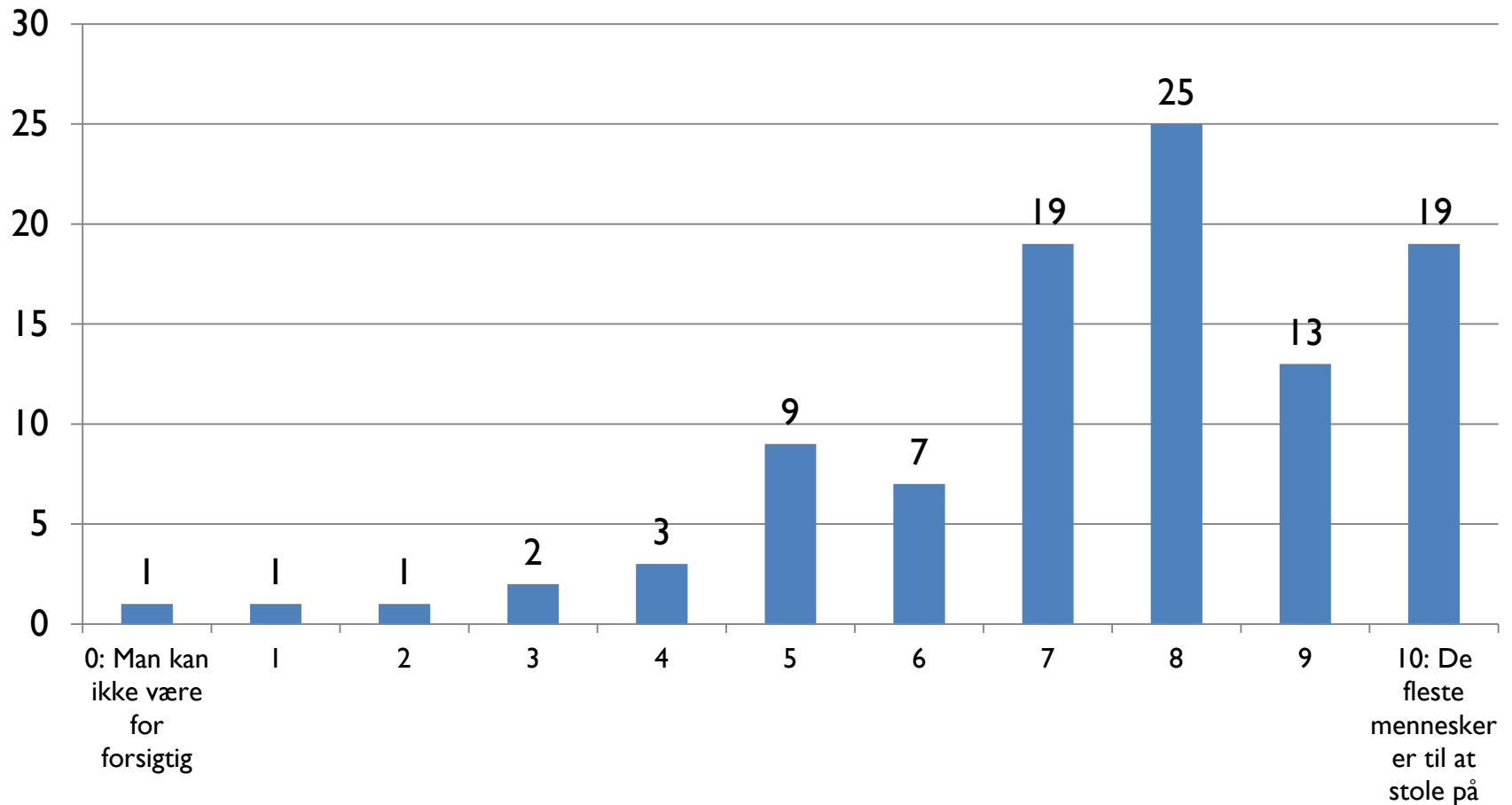
Følger med i politik hver dag

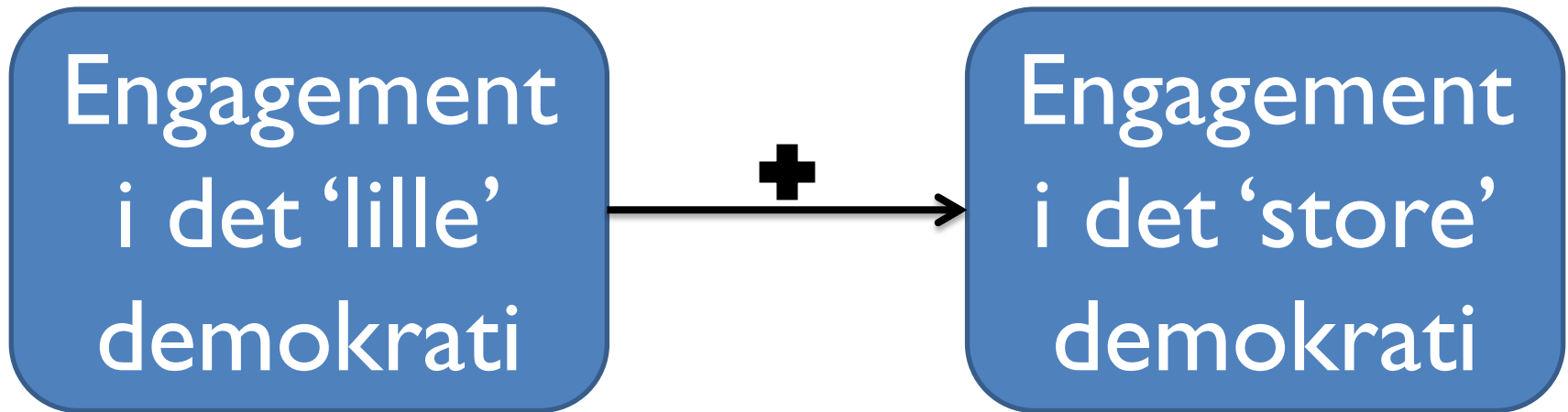

Diskuterer dagligt politik med venner og bekendte

Social tillid

TEST AF DEN TIDLIGERE FREMSATTE 'HYPOTESE'

Hvad viser undersøgelsen?

- De organisationstilknyttede er generelt meget engagerede i det 'store' demokrati
- Organisationstilknyttede i skoleforeninger og foreninger for politik og identitet er lidt (men signifikant) mere engagerede
- Deltagelsesformen betyder kun lidt
- År som tilknyttet og tidsforbrug i organisationen betyder stort set ingenting
- Til gengæld spiller udvalgte socioøkonomiske forhold en vigtig rolle

Hvilke socioøkonomiske forhold?

- Køn: Tendensen er, at mænd er lidt mere aktive end kvinder
- Alder: Engagementet stiger svagt med alder
- Uddannelse: Jo højere uddannelse, desto større engagement
- Politisk overbevisning: Jo længere til venstre i det politiske spektrum, desto større engagement
- Vigtigt: Vi ved kun, at dette gælder for organisationstilknyttede – undersøgelsen kan ikke udtale sig om dem 'uden for'

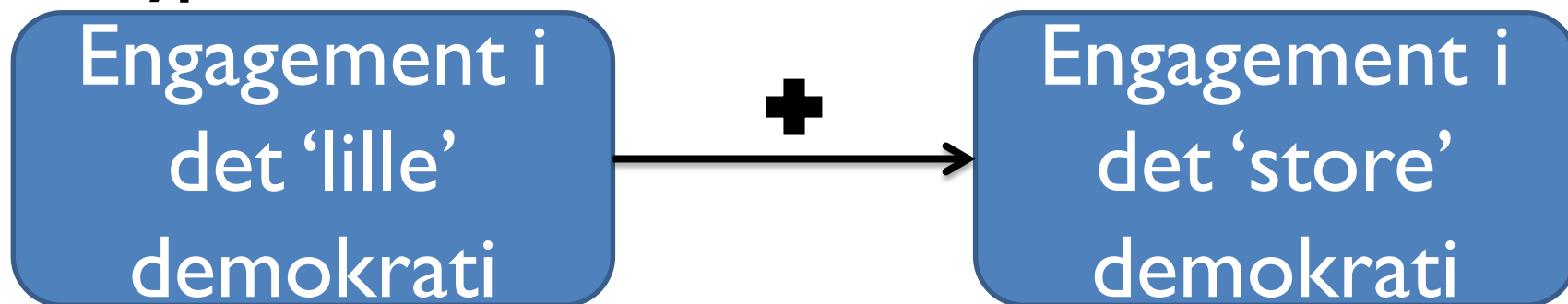
KONKLUSION OG PERSPEKTIVERING

Konklusioner

- Der er store forskelle på deltagelsen i det 'lille' demokrati
- Organisationstype og deltagelsesform forklarer en stor del af forskellene – sammen med år som tilknyttet og tidsforbrug
- De organisationstilknyttede er meget engagerede i det 'store' demokrati
- Der er mindre forskelle mellem organisationstyper, mens deltagelsesform, år som tilknyttet og tidsforbrug har meget begrænset betydning – socioøkonomiske forhold er vigtigere

Konklusioner

- **‘Hypotesen’**

- En vis selv vurderet effekt
- Omtrent 1/3 større viden og godt 1/4 større engagement
- Sammenhængene mellem deltagelse i det 'lille' og det 'store' demokrati er små (organisationstype vigtigst)
- Stort set ingen effekt af varighed og intensitet – selvselektion?

Perspektivering

- Er det rimeligt at forvente, at deltagelse i folkeoplysende foreninger og skoleformer skulle føre til større engagement i det 'store' demokrati? Eller er forventningerne for store?
- Er det ikke nok, at de organisationstilknyttede er glade for aktiviteterne, og at det er en værdsat fritidsaktivitet, hvor nogle – særligt dem i politisk orienterede foreninger – øger deres samfundsmæssige viden og engagement?
- Er det vigtigt, at folkeoplysende foreninger og skoleformer bidrager til det 'store' demokrati, når engagement i det 'lille' er en form for 'folkeligt styre' (demokratisk egenverdi)?

Tak for opmærksomheden!

